

**WALTER PREVENIER EN ROMAIN VAN EENOO (RED.),
Geschiedenis van Deinze.
Deel 2 - Deinze en Petegem in de 19e en 20e eeuw**

Gaëtan Regniers, journalist

Dit lijvige, 561 bladzijden tellende boek is het tweede deel van de geplande trilogie over de geschiedenis van de Oost-Vlaamse provinciestad aan de Leie. Deel 1 verscheen in 2003 en behandelt de middeleeuwen en de nieuwe tijd. De keuze om de hedendaagse geschiedenis van Deinze en 'kleine broer' Petegem-aan-de-Leie samen te boek te stellen heeft niet enkel te maken met de realiteit dat beide gemeenten nu politiek en bestuurlijk één entiteit vormen (samen met negen andere deelgemeenten). De twee kernen hebben ook een verleden met veel gemeenschappelijke kenmerken. De scheiding mag voor een buitenstaander dan wel abstract lijken (Deinze en Petegem lopen gewoon in elkaar) bij de bevolking leeft ze nog steeds. Een inwoner van Petegem noem je niet ongestraft Deinzenaar en omgekeerd. In 1842 lokte een mogelijke vereniging van beide kernen nog een heuse politieke rel uit en ook in de jaren 1960 verliep het fusieproces niet zonder slag of stoot. Leuk om weten is dat de benaming 'Leiestad' werd overwogen toen het in 1971 tot een fusie kwam (ook Astene en Zeveren werden toen aan Deinze gehecht).

Klassieke stadsgeschiedenis

In vijf hoofdstukken wordt een beeld geschetst van respectievelijk de politieke evolutie, de economische bedrijvigheid, het sociaal leven en onderwijs en cultuur in de Canteclerstad. Deze thematische indeling is alleszins verdedigbaar, zeker omdat elk hoofdstuk chronologisch is opgebouwd. Het relaas van de politieke evolutie en instellingen vat aan bij het einde van het Ancien Régime. Deinze speelde geen rol van bete-

kenis in de Brabantse Omwenteling noch in de revolutie van 1830. Niet verwonderlijk ook voor een stadje van nauwelijks 3000 zielen (dichte buur Petegem-aan-de-Leie telt er amper 783) dat geen adel noch machtige abdijen of ambachten die naam waardig bezat. Evenmin opzienbarend is het feit dat de macht tijdens de 19e eeuw decennialang in handen was van de katholieke partij. De liberalen volgden op afstand en waren enkel van 1869 tot 1872 kortstondig aan het bewind. Het duurde tot na de Eerste Wereldoorlog vooraleer zij opnieuw aan de macht kwamen. Toen de socialisten in 1894 voor het eerst deelnamen aan de verkiezingen konden zij met hun 587 stemmen evenmin veel gewicht in de schaal leggen. De politieke ontwikkeling wordt te eng opgevat, zodat de meeste aandacht gaat naar de verkiezingen. Voor de boeiende discussie over de forse uitbreiding van de tweede fusie (1977) is het wachten op het derde deel van de *Geschiedenis van Deinze* (december 2006). Het eerste hoofdstuk is te wisselvallig en te lang uitgesponnen om boeiend te blijven, met uitzondering van de sterk onderbouwde bijdragen van Tony Vanhee over de wereldoorlogen. Het economische luik (Bram Beelaert en Frederik De Cocker) is zonder meer het pièce de résistance van deze stadsgeschiedenis. We leren er onder meer hoe Deinze en Petegem uitgroeiden tot dé centra voor kinderwagens, maar ook hoe deze industrie - net zoals de zijde- en bretellenweverijen - in de jaren 1960 zo goed als verdween. De auteurs combineren een grondig bronnenonderzoek met een erg heldere synthese van de economische ontwikkelingen van de laatste twee eeuwen.

Onder de titel *Ontspanning, sport en spel* levert Nele Bracke een korte bijdrage over het ontspanningsleven. Bracke formuleert enkele boeiende conclusies over de overlevingswijze van zuilgebonden organisaties. Verder onderzoek moet uitmaken hoe de relatie was tussen het ongebonden ontspanningsaanbod en het zuilgebonden verenigingsleven. Jan Art boog zich als onbetwiste specialist terzake over de kerkelijke ontwikkelingen. Het uitgangspunt van zijn betoog - waarom scoort Deinze qua kerkelijkheid laag ten opzichte van vergelijkbare steden? - krijgt aan het einde een genuanceerd antwoord: "*Niet de lage Deinse kerkelijkheidsscore maar wel de sterke katholieke aanwezigheid vraagt om verklaring.*" Voer voor verder onderzoek.

Het onderdeel *Onderwijs en cultuur* geniet dan weer heel veel aandacht. Met Paul Huys en Willy Jonckheere zijn dan ook twee specialisten aan het woord. De bijdrage over de architectuur had dan weer wat meer aandacht mogen krijgen. Het ware boeiend na te gaan waarom Deinze vandaag amper een stenen erfgoed heeft, een problematiek die erg actueel is.

Bekroond door de 'Académie Royale'

Het bijzondere van deze publicatie is de samenwerking tussen amateurhistorici en academisch gevormde auteurs. Het initiatief voor de stadsgeschiedenis werd genomen

door het bestuur van de Kring voor Geschiedenis en Kunst van Deinze en de Leiestreek (KGK). Omdat de vereiste mankracht deze van de Kring te boven ging werden externe auteurs aangezocht om de teksten voor hun rekening te nemen, weliswaar in wisselwerking met de kennis en expertise van de leden van de heemkundige kring. De daardoor verwachte meerwaarde komt echter te weinig uit de verf. Sommige auteurs nemen de bekende 'grote' geschiedenis als leidraad en plakken daar het lokale verhaal aan. De voornaamste kritiek op dit werk is dat het niet veel meer is geworden dan een synthese van bestaande literatuur. Van het wegwerken van leemten in de kennis van het lokale verleden is veel te weinig in huis gekomen en de lezer blijft dan ook deels op zijn honger zitten. Dat mondelinge bronnen en egodocumenten grotendeels onbenut bleven is een teken aan de wand. Als bouwsteen voor verder onderzoek is de *Geschiedenis van Deinze en Petegem* echter van onschatbaar belang. Het boek werd dan ook terecht bekroond met de Anton Bergmann-prijs. Deze prijs wordt vijfjaarlijks toegekend aan de auteur van een Nederlandstalige historische studie gewijd aan een gemeente. De Académie Royale de Belgique overhandigde de prijs in mei 2005 aan de KGK. Menige stad kan een voorbeeld nemen aan een prestigieus project als de *Geschiedenis van Deinze*, dat dan nog eens heel mooi uitgegeven is.

W. PREVENIER & R. VAN EENOO (red.), *Geschiedenis van Deinze. Deel 2 - Deinze en Petegem in de 19e en 20e eeuw*, Deinze: Stadsbestuur, 2005, 563 p.